

Утвърдил: .....

Декан

Дата .....

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ "СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"

Факултет: ГГФ

Специалност: (код и наименование)

Г	Г	А	0	1	0	2	1	7

География

Бакалавърска програма: (код и наименование)

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Дисциплина:

И	2	2	2

География на населението и селищата в България

(код и наименование)

Преподаватели: доц. д-р Климент Найденов

Асистенти:

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	15
	Семинарни упражнения	15
	Практически упражнения (хоспетиране)	
Обща аудиторна заетост		30
Извънаудиторна заетост	Реферат	
	Доклад/Презентация	30
	Научно есе	
	Курсов учебен проект	60
	Учебна екскурзия	
	Самостоятелна работа в библиотека или с ресурси	
.....		
Обща извънаудиторна заетост		90
ОБЩА ЗАЕТОСТ		120
Кредити аудиторна заетост		1
Кредити извънаудиторна заетост		3
ОБЩО ЕКСТ		4

№	Формиране на оценката по дисциплината ¹	% от оценката
1.	Текуша самостоятелна работа /контролно	50
2.	Изпит	50

Анотация на учебната дисциплина:

Учебната дисциплина „География на населението и селищата в България“ поставя акцента върху съвременното демографско и урбанизационно развитие на България. Засегнати са всички демографски промени и негативни тенденции, които се оформиха в страната след 1989г., включително критично ниската раждаемост, огромната по обем емиграция на млади хора и силното застаряване на населението. Разглеждат се също така и промените в селищата и селищната мрежа на България, от началото на урбанизацията през 60-те години на ХХв.

Студентите получават компетентни знания за мястото на България в развития свят по отношение на демографските и урбанизационни процеси, а също така и методологиите за изработване на демографски политики. Специално място е обърнато на регионалните демографски различия в България и най-вече на необходимите мерки за тяхното преодоляване.

В течение на курса се разработват и динамични демографски модели, в които се правят демографски прогнози за развитието на населението в България до средата на ХХIв., а също така и за планирането и устройството на територията и селищните промени.

Предварителни изисквания:

Студентите трябва да знаят и/или да могат:

- да имат базови познания по геодемография и геоурбанистика
- да познават демографските тенденции в България
- да познават регионалните икономически и демографски различия в страната
- да могат да обработват и анализират големи масиви със статистически данни

Очаквани резултати:

Успешно завършилите обучението по тази учебна дисциплина:

- *ще могат да анализират демографските и урбанизационни тенденции в България*
- *ще могат да правят самостоятелно демографски прогнози*
- *ще могат да участват в разработването на регионални демографски политики и да работят по устройствени плановестатистическа обработка*

¹В зависимост от спецификата на учебната дисциплина и изискванията на преподавателя е възможно да се добавят необходимите форми, или да се премахнат ненужните.

Учебно съдържание

№	Тема:	Хорариум
	Лекции	15
1	Развитие на География на населението и селищата в България	1
2	Брой и динамика на населението в България. Изменение, особености, закономерности и регионални особености. Гъстота на населението.	1
3	Полово-възрастова структура на населението в България.	1
4	Етническа структура на населението в България.	2
5.	Образователна структура на населението в България.	1
6	Религиозна структура на населението в България.	1
7.	Селищна структура на населението в България.	1
8.	Възпроизводство на населението – географски особености. Демографски преход в България.	2
9.	Раждаемост на населението в България.	2
10.	Смъртност на населението в България. Детска смъртност.	1
11	Естествен прираст на населението в България.	2

	Упражнения	15
1	Вътрешна и външна миграция на населението на България.	2
2	Работна сила и заетост. Същност и използване на трудовия потенциал в България	2
3	Безработицата в България. Роля на ежедневните трудови пътувания в социално - икономическия живот на страната и регионите.	2

4	Урбанизацията в България – развитие, териториални особености и проблеми.	2
5	Основни етапи на градообразуването и развитието на градовете в България.	2
6	Характеристика на селските селища в България и проблеми в тяхното съвременно развитие.	2
7	Национална концепция за пространствено развитие на Р България	3

Конспект за изпит

№	Въпрос
1	Развитие на География на населението и селищата в България
2	Брой и динамика на населението в България. Изменение, особености, закономерности и регионални особености. Гъстота на населението.
3	Полово-възрастова структура на населението в България.
4	Етническа структура на населението в България.
5	Образователна структура на населението в България.
6	Религиозна структура на населението в България.
7	Селищна структура на населението в България.
8	Възпроизводство на населението – географски особености. Демографски преход в България.
9	Раждаемост на населението в България.
10	Смъртност на населението в България. Детска смъртност.
11	Естествен прираст на населението в България.
12	Вътрешна и външна миграция на населението на България.
13	Безработицата в България. Роля на ежедневните трудови пътувания в социално - икономическия живот на страната и регионите.
14	Урбанизацията в България – развитие, териториални особености и проблеми.
15	Основни етапи на градообразуването и развитието на градовете в България.

Библиография

1. Атанасова М., Кл. Найденов – *Обезлюдяването в Р България и целенасочените инвестиционни програми – българския опит и практика* - Научна конференция “Географски аспекти на планирането и използването на територията в условията на глобални промени”, гр. Вършец, България, 23. 09 – 25. 09. 2016 г.
2. Бретон, Р., География на езиците, изд. „Одри”, С., 2003
3. Будинов Б., Кл. Найденов – *Демографско поведение на населението в Р България – тенденции и перспективи* - Научна конференция “Географски аспекти на планирането и използването на територията в условията на глобални промени”, гр. Вършец, България, 23. 09 – 25. 09. 2016 г.
4. Бърдаров, Г., „Имиграция, конфликти и трансформация на идентичности в Европейския съюз”, изд. „Едикта”, С., 2012г.
5. Бърдаров, Г., „Демографската криза в България - предизвикателство и заплахата за развитието на българското общество”/ Георги Бърдаров// (Националният конгрес по медицинска география 29 - 31 октомври, 2008), София, 2009г.
6. Ганев, Хр., Т. Трайков – *Геодемографската ситуация в България прехода към пазарна икономика. Сб. доклади „ Втори конгрес на географите в Република Македония”, Скопие, 2001.*
7. Минков, М. – *Демография*. С., 1999.
8. Мичев, Н. – *Развитие на селищната мрежа в България*. Сп. „Обучението по география” кн. 3, С., 1990.
9. Мичев, Н. - *Демографско райониране и схема на демографските райони в България*. Сп. „Население” 2/93, Изд. БАН, С., 1993.
10. Найденов Кл., Т. Трайков – *Застаряване на населението в България - тенденции, особености и регионални различия* - Научна конференция “Географски аспекти на планирането и използването на територията в условията на глобални промени”, гр. Вършец, България, 23. 09 – 25. 09. 2016 г.
11. Нинов, З. – *Етносите в България*. Сп. „Обучението по география”, кн.2, С., 1999.
12. Попов, А., П.Славейков и др. - *Районите, областите и общините в България*. Унив.изд. СУ, С., 2010.
13. Славейков, П. – *Демографско развитие на старите български градове през периода 1956 - 1992 г.* Год. СУ, кн. 2 - География, т. 88, С., 1997.
14. Славейков, П. – *Етногеография*, Унив. изд. СУ, С., 2006.
15. Трайков, Т. , Хр. Ганев – *Състояние и особености на съвременната миграция в България*. Сп. „Проблеми на географията”, кн. 3 - 4, С., 1999.
16. Трайков, Т. - *Фактори и условия, определящи съвременното репродуктивно поведение на населението в България*. Год. на СУ, кн. 2 - География, т. 90, 2000.
17. Трайков, Т. – *Географски аспекти на демографската криза в България*. Сб. Доклади „100 години география в СУ” Унив. Изд., С., 1998.
18. Naydenov Kl. - *The demographic deficit in the economic development of the republic of Bulgaria - consequences and decisions*, SGEM, Albena, 22-31 August 2017, Conference Proceedings ISSN 2367-5659 DOI: 10.5593/SGEMSocial

19. Naydenov Kl., T. Traykov - DEMOGRAPHIC SITUATION IN URBAN AREAS OF REPUBLIC OF BULGARIA IN THE LAST 25 YEARS, 1st International Scientific Conference Geobalcanica 2015, 5-7 June, Skopje, Republic of Macedonia
20. Трайков, Т. Жизнено равнище на населението в България след 1990 г. - основни показатели и тенденции. Сп. „Проблеми на географията”, кн. 3 - 4, С., 1997.
21. Traykov T., Kl. Naydenov - DEMOGRAPHIC SITUATION IN RURAL AREAS OF REPUBLIC OF BULGARIA IN 21 CENTURY, 1st International Scientific Conference Geobalcanica 2015, 5-7 June, Skopje, Republic of Macedonia
22. Traykov T., Kl. Naydenov - *Educational structure and employment of population in Bulgaria - general and regional issues* - 2nd International Scientific Conference Geobalcanica 2016, 10-12 June, Skopje, Republic of Macedonia

Дата: 08.02.2018

Съставили:

Доц. д-р Климент Найденов